

לצורך אחד, היה לו לכבדו (תוס' ד"ה קדמיה; רשב"א). ויש שפירש ש'אין מכבדים בדרכים' נאמר בסתם בני אדם שאינם צריכים לכבד זה את זה בדרכים, שאם לא כן יהיה אדם צריך להתעכב בדרכו בכל עת לכבד את חבירו שילך לפניו, אבל כשמעלת חבירו עליו ידועה, גם בדרכים צריך לכבדו (מאירי). ויש שפירש שרק במקום סכנה אין צריך לכבד (מרדכי ברכות ז רמז קסו, בשם ראב"ה).

■ להלכה, אין מכבדים בדרכים לומר לרבו שילך לפניו, ודוקא אם כל אחד הולך לדרכו ואינם הולכים בחבורה אחת, אבל אם הולכים בחבורה אחת, צריך לכבדו. ובמקום סכנה אין צריך לכבדו כלל (רמ"א י"ד רמב, ז).

המשך מדף נג.

וּמְטִיילֵת עִמּוֹ בְּחֶצֶר, אבל לא תצא בו לרשות הרבים, שנראה שמוליכה למוכרה בשוק (רש"י, ע"פ הגמ' להלן ד, ב) (ומשום משא אין לאסור, שדרך לצאת בו לנוי (רשב"א בשם יש מפרשים, וראה ביאורים לעיל נב, א ד"ה אמר רב הונא), או משום שבטל לגבי האפסר (תוס' להלן ד, ב ד"ה מ"שום)). ובחצר מותרת, ולא גזרו בבהמה אטו רשות הרבים (תוס' ד"ה מהו; שעה"צ שה, לו בדעת עוד ראשונים). והוא הדין בדבר שהבהמה אסורה לצאת בו לרשות הרבים משום משא, מותרת לצאת בו בחצר, שלא גזרו בבהמה אטו רשות הרבים (מג"א שה, ו). ויש חולקים, שלגבי משא גזרו חצר אטו רשות הרבים (אור דרוע שבת פג; וכן דעת רש"י לביאור הראש יוסף, ראה ביאורים לעיל ד"ה מהו).

■ להלכה, כל דבר שהבהמה אסורה לצאת בו לרשות הרבים משום משא, מותרת לצאת בו בחצר, ואפילו בחצר שאינה מעורבת [כדעת המג"א] (משנ"ב שה, ג).

בְּקִטְנִים וּמִשׁוֹם צֶעֶר ■ להלכה, אין תולים טרסקל לחמור בצוארו כדי לתת בתוכו מאכל שיאכל משם, אבל עגלים וסייחים שצוארם קצר ויש להם צער לאכול מעל גבי הקרקע, מותר לתלות להם טרסקל בחצר, ובלבד שלא יצאו בו (ש"ע או"ח שה, י).

המשך מדף נד.

וּבְלֶבֶד שְׁלֵא יִכְרוֹף וְיִקְשׁוֹר שני קשרים זה על גב זה (רש"י, וב"ח י"ד ש, יא ושנות אליהו ה, ג בדעתו; מרדכי רמז שמב בשם ר"א ממיין). ויש שפירשו, שהכריכה והקשירה שעל גבה נחשבות כשתי תכיפות (ר"ח; מרדכי שם, וב"י י"ד ש"ד ד"ה המנהיג בדעת רש"י).

■ להלכה, מותר להנהיג בהמות ולכרוך על ידו את החבלים שיש מהם של צמר ויש מהם של פשתן. ואם קשר החבלים יחד, נעשו כלאים ואסור לו לכרוכם על ידו [כדעת הרמב"ם] (ראה ביאורים לעיל ד"ה אלא) [(ש"ע י"ד ש, ו; וראה במהד' דרשו דעות הפוסקים באזה קשר אסור). ויש מתיירים אף אם קשרם, שאינו מתכוין ליהנות מהם [כדעת הגהות אשר"י] (ראה ביאורים שם, ולהלכה דבר שאינו מתכוין חותר) [רמ"א שם].

המשך מדף נז:

אֵין בָּהּ מִשׁוֹם כְּלָאִים, לפי שעשויה כמין לְבָד ואינה טוויה (רש"י). ואף ששיניו (כלאים ט, ט) שמדרבנן בגד לְבָד אסור בכלאים מפני שהוא שוע אף שאינו טווי (קושיית התוס'), באיסטמא לא גזרו, מפני שהוא דבר קטן ואינו עשוי למלבוש אלא לתכשיט

לֹא יִחוּף בָּהֶם שְׁעָרוֹ בשבת, מפני שמשירו (רש"י). אבל משום כיבוס אין לאסור, ואע"פ שמסתמא הנתר והחול מעורבים עם מים, מפני שבשיער המחובר לגוף האדם לא שייך כיבוס (ביאה"ל שב, ט ד"ה אסור).

המשך מדף נ:

ו'טומן' דוקא, אבל במתכוין לנטעם חושש משום כולן (תוס' ד"ה הטומן; רמב"ן; רשב"א; ר"ף), ואיסור נטילתו בשבת מדרבנן, שכיון שהם תחובים וטמונים בקרקע כשאר דרעים וגם מתכוין לזורעם, גזרו בהם חכמים שמו יבוא להחליף ולהתיר לתולשם גם לאחר שהשרישו (משנ"ב שלו, מ).

אם הִיָּה מְקַצֵּת עֲלָיו מְגוּלִים וְכוּ' - ומשנה זו שנויה כדעת חכמים בברייתא הלהן (קכג, א), אבל לדעת רבי אלעזר בן תדאי (שם), אף אם כל עליו מכוסים יכול לתחוב מקל בירק ולהוציאם, וטלטול העפר מותר מפני שהוא טלטול מן הצד לצורך דבר המותר (ע"פ תוס' להלן נא, א ד"ה מקצת). וכיון שהלכה כרבי אלעזר בן תדאי (להלן שם), אף משנה זו אינה להלכה (רשב"א כאן ור"ן להלן נא, א בשם יש אמורים). ויש סוברים שהלכה כמשנה זו, מפני שהטעם שאם הירק כולו מכוסה אסור, אינו משום שטלטול מן הצד אסור, אלא משום שכיון שהגומא שהיה טמון בה היתה מכוסה כולה, כשמוציאו נראה כחופר גומא בשבת (רשב"א ור"ן שם בשם רבינו יונה).

■ להלכה, צנון שטמן בארץ ומקצת עליו מגולים ולא השריש וגם לא נתכוין לזריעה, נוטלו אע"פ שבנטילתו מזיז עפר ממקומו, ואע"פ שהוסיף מחמת לחות הקרקע, מפני שנחשב טלטול מן הצד לצורך דבר המותר (ש"ע או"ח שי"א, ח). ואם אין העלים מגולים כלל אסור, מפני שבעל כרחו מזיז עפר בידיים. ואף לתחוב מחט או כוש לתוך העפר ולנעוץ בצנון וליטלו, אסור, מפני שנראה כעושה גומא [כדעת רבינו יונה]. ויש מקילים בזה (משנ"ב שם, כה).

המשך מדף נא:

לֹא, לְמַעוּטֵי נְאָקָה בְּאַפְסָר - ואין חידוש בדין זה, וכדברי הגמ' לעיל 'נאקה באפסר לא תיבעי לך', ואמרו כן רק אגב דברי המקשן 'מאי לאו למעוטי' וכו', ועיקר חידושו של רבי ישמעאל ברבי יוסי הוא שסוס וחמור מותרים לצאת באפסר אע"פ שדרכם בשמירה מעולה ממנו, שסוס דרכו בשייר, וחמור לובדקי דרכו בפורמביא (רשב"א).

בְּמִתְנִיתָא תְּנָא לּוּבְדָקִים וְנִמְל יוֹצֵאִין בְּאַפְסָר - והגמ' הביאה ברייתא זו, ללמדנו שאף לובדקים משתמרים באפסר (רש"י). ויש מפרשים, שמברייתא זו יש לפשוט את הספק בענין נטירותא יתירתא, שמשמע שגמל יוצא באפסר דוקא, ולא בחטם, שנטירותא יתירתא נחשבת כמשא (רי"ף; רא"ש ה, א; וראה מהרש"א ומהר"ם).

הִלְכָה כְּחֻנְיָה ■ להלכה בדין נטירותא יתירתא, ראה ביאורים הלהן (נב, א ד"ה רבא).

הוּוּ קְאָזְלֵי בְּאוֹרְחָא, קְדָמִיהָ חֲמֵרָא לְלוֹי וְכוּ' - והדין ש'אין מכבדים בדרכים' לומר לגדול ממנו שילך לפניו, אלא כשנכנסים בפתח הראוי למזווה (ברכות מו, ב ורש"י שם ד"ה לא בדרכים), נאמר רק כשכל אחד הולך לצורך עצמו, אבל כאן שהלכו בחבורה אחת